

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-н Духомир Владимиров Минев

Научна специалност – социология

Научна организация – Българска академия на науките

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в научна област
3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност
„Социология“, обнародван в ДВ бр. 69 от 25.08.2017 г.

Кандидат: доцент д-р Мария Георгиева Стоянова

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на Катедра „Икономическа социология“ към ОИФ на УНСС със Заповед № 182/09.02.2017 г. на Ректора на УНСС и решение на Катедрения съвет /Протокол № 236/05.10.2017 г./ и на Факултетния съвет /Протокол №7/10.10.2017 г./. Участвам в състава на научното жури за конкурса съгласно Заповед №224/24.10.2017 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

2. Информация за кандидата в конкурса

Единственият кандидат доц. М. Стоянова е родена на 09.03.1953 г. През 1979 г. е завършила бакалавърска степен по специалност „Политическа икономия“, профил „Социология“ в УНСС. През 2003 г. е защитила дисертационен труд на тема „Социологическа концептуализация на търговската несъстоятелност и нейните социални ефекти“. През 1990г. е избрана за асистент , а през 2005 г., заема академичната длъжност «доцент» към Катедра «Икономическа социология» в Общикономическия факултет на УНСС. Била научен секретар на катедра „Икономическа социология“ (през периода 1999-2011 г.); член е на Факултетния съвет на ОИФ и зам.-декан на НИД на ОИФ.

Доц. Стоянова участва в работата на редица самоорганизирани структури на студенти и преподаватели в УНСС и е ръководител на множество доброволчески инициативи в и

извън УНСС. Участвала е като представител на УНСС в редица национални и международни форуми.

3.Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Данните от Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в УНСС показват, че доц. Стоянова отговаря на задължителните условия за участие в обявеният конкурс, а именно: придобита образователна и научна степен «доктор» по научната специалност 05.11.01 Социология; заемала е академичната длъжност «доцент» повече от две години; автор е на публикуван през 2011 г. монографичен труд, озаглавен «Фалитът –старият нов демон» (Троян: Издателство АПП–Аля, 2011 г).

От Картата за изпълнение на количествените изисквания се вижда също, че по всички показатели доц. Стоянова е събрала точки, чийто общ брой надхвърля значително (повече от 2 пъти) изискваният минимум, като по някои показатели надвишаването на минимума е още по-голямо, например, по участие в научноизследователски проекти.

4. Учебно–преподавателска работа

Доц. Стоянова има 37 годишен опит в преподаване и обучение на студенти и повече от 20 години като учител и ръководител на различни форми на активност, ръководила е голям брой дипломанти, ръководи магистърска програма „Социология – Социални изследвания, анализи и проекти“. Издала е няколко учебници и учебни пособия – самостоятелно или в съавторство.

Била е научен ръководител на 2 докторанти, единият от които е защитил успешно докторската си теза, а другият е отчислен с право на защита..

През последната учебна година 2015/2016 г. аудиторната заетост на доц. Стоянова обхваща учебни занятия по 7 дисциплини, като в обучението за бакалавърска степен е имала 568 часа, а в магистърска степен е имала аудиторна учебна заетост от 60 часа. Преподаваните от нея дисциплини обхващат широк кръг от икономически и социални проблеми.

Всичко това представя една значима по обем и интензивност учебно-преподавателска дейност в катедра „Икономическа социология“.

5. Обща характеристика на представените за рецензиране трудове

За участие в конкурса са представени 35 публикации, които са направени след хабилитационната процедура за доцент през 2005 т. Тези публикации включват 1 монография /315 с./, 3 студии /1 на англ. език /, 12 статии /3 на англ. език/ и 5 учебници и учебни пособия /3 в съавторство/.

Според представената информация, доц. Стоянова е изнесла 11 доклада на научни конференции в страната и има 3 участия в конференции в чужбина или организирани от международни организации.

- Освен това е ръководила 6 проекта от които 2 – университетски, 2- национални и 2- международни.

- Участвала е в 13 други научноизследователски, образователни научно-приложни и бизнес проекти, от които 4 са университетски, 6 са национални и 3 - международни.

Информацията за цитируемост показва 80 цитирания на публикации на доц. Стоянова

Според тези данни изследователската работа на доц. Стоянова отговаря и на допълнителните изисквания към дейността на кандидатите след заемане на длъжността «доцент».

5.1.Основни направления в изследователската дейност

В широкия кръг от изследователски интереси на доц. М. Стоянова може да се забележат три основни области: а) образованието по социология и развитието на социологията у нас; б) социалната политика (вкл. проблеми на бедността и неравенствата. Към тази област на научни интереси с известна условност отнасям и изследването на трудовопроизводителните кооперации за инвалиди като субект на социалната икономика) и в) икономически проблеми на реструктурираната икономика. В последната област специално внимание се отделя на няколко теми: несъстоятелността на стопанските субекти; социологическия анализ на конфликтите; спецификата на поколенията в системата на заетостта и други.

5.2.Научни и научно-приложни резултати

Представената от доц. М. Стоянова справка за научните приноси отразява коректно основните приносни моменти в нейните изследвания.

Научни приноси

- Сред най-важните научни приноси бих посочил пионерното изследване на търговската несъстоятелност в България. Заслужава да се подчертае, че доц. Мария Стоянова е първият изследовател, който идентифицира недостига на социологическо знание за търговската несъстоятелност у нас и със своя труд допринася значително за преодоляване на този дефицит. По този повод може напълно да се доверим не само на моята преценка, но и на един безспорен авторитет в българската икономическа социология – проф.

Кръстьо Петков, който в рецензията си на труда на доц. Стоянова е посочил, че е очертано ново теоретично направление в икономическата социология. Това е постигнато чрез сериозен теоретичен анализ и широки емпирични данни за процедури на несъстоятелност в различни сектори на икономиката. Авторката е направила много за да се преодолеят широко разпространени представи за несъстоятелността и да се разберат важните икономически функции, които несъстоятелността изпълнява – или би трябвало да изпълнява - като превенция на неефективна стопанска дейност и като стимулиране на длъжника към оздравяване и нова стопанска дейност.

Мисля, че това е важна идея в една икономика в която много икономически субекти се стремят към свръхсигурност и стабилност, движени от идеята, че трябва да оцелеят на всяка цена, след като са заели определени позиции в икономиката. Това изглежда е повлияло и върху законодателството, в което има различия в сравнение със законодателството в ЕС вкл. непълноти (например, ограничен кръг субекти за които се прилага) и деформации.

Освен слабости в институционализацията на несъстоятелността, в труда се посочват и слабости при прилагането на нормативната рамка и последствия от тези слабости. Мисля също, че анализът на неплатежоспособността е важен и доколкото показва какви последствия (особено, повишаване на конфликтността) може да възникнат от лоши институции, икономически политики и слаб мениджмънт на ниво предприятие.

– Друг значим принос на доц. Стоянова се съдържа в работата ѝ по социологическата теория за конфликтите. Трудът е разработен през високо конфликтен период - периода на прехода, което несъмнено е подтикнало работата по проблема и е обогатило представите на автора. Конфликтът се разглежда като модел на поведение на взаимодействащи страни и са идентифицирани два вида конфликтни модели - статичен и динамичен. Разгледани са възникването, управлението и разрешаването на конфликтите.

– Определен социологически интерес представлява и изследването на поколенческите специфики на поведението и отношенията на работното място. В труда са идентифицирани четири поколения, които са наречени – околвоено, поколение на прехода от патриархалност към модерност,

поколение на растежа и дигитално поколение. Чрез емпирично изследване /case study/ са идентифицирани основните характеристики на тези четирите поколения. Обсъждат се и проблеми, пред които различните поколения се изправят през Четвъртата индустриална революция. На тази основа се посочва необходимостта от адекватна социална политика, като средство за справяне с новите предизвикателства.

- Заслужава да се отбележи, че във всички тези направления на своята изследователска работа, доц. Стоянова е използвала интересни, подходи, методи и инструменти за емпирични изследвания, като например, неформалния подбор на случаи на несъстоятелност и привличането на синдици като експерти, за да се получи достъп до информация, която не може да се получи и използва по друг начин.

Научно-приложни приноси

– Към научно-приложните приноси преди всичко заслужава да се посочат изводите и препоръки, по повод на несъстоятелността, които може да се използват от законодателите и социалното управление. Ясно е показано, че несъстоятелността е икономическа реалност и ако нормативната регулация я пренебрегва, това само създава нови проблеми.

– Практическо значение има и изводът за деструктивния характер на конфликтите в условията на българския преход. Несъмнено една от основните причини за това са слабости в нормативната регулация на икономическите процеси и още повече – слабости в прилагането на нормативната рамка. Впрочем един убедителен пример за това може да се намери в изследването на несъстоятелността и по-конкретно – в извода за засилване на конфликтността при неадекватна регулация на несъстоятелността. Естественият извод който следва е, че адекватните правни норми и тяхното ефективно прилагане са основно средство за регулиране на конфликтите. Заедно с това се предлагат и други подходи и механизми за управление и контрол върху конфликтите.

– Особено си струва да се подчертае и изследването на трудовопроизводителните кооперации за инвалиди и по-конкретно – значителния упадък на кооперациите и социалните последици от това. Авторката е направила и ред препоръки за подобряване на състоянието на този сегмент на социалната икономика.

- Принос за подобряване на обучението на студентите и за по-точно оценяване на техните постижения е подготовката на методическо ръководство за

разработване на дипломни работи. Ръководството подпомага както студентите, така и рецензентите на дипломни работи и държавните изпитни комисии.

Посочените приноси не изчерпват всички постижения на доц. М. Стоянова, но дават достатъчно основания да се направи изводът, че тя е изграден, ерудиран учен, който заема значително място в изследванията и преподаването в областта на икономическата социология. Този извод се подкрепя и от фактът, че нейни научни и научно-приложни постижения са включени в учебни програми и учебни пособия и се използват за обучение на студенти и докторанти. Пак в подкрепа на същия извод е и значителния брой на цитиранията на нейни работи, който бе посочен по-горе.

б.Критични бележки и препоръки

Доц. М. Стоянова е представила образци на добра, задълбочена изследователска и образователно-педагогическа работа. Впечатляващо е нейното умение да идентифицира значими проблеми и да ги подлага на задълбочен анализ. Поради това постиженията превъзхождат значително някои слабости и е по-важно да се изтъкнат първите, отколкото вторите. Затова и нямам критични бележки, но бих поставил един въпрос, за който подсещат някои скорошни политически развития. Въпросът е дали при изследването на несъстоятелността е поставен и разгледан достатъчно остро и настойчиво проблемът за възможността работници да сигнализират и дори да инициират процедури за несъстоятелност при неизплащане на работни заплати, както и въпросът за приоритетност на задълженията към работниците сред общия кръг на кредиторите на несъстоятелния длъжник.

8.Заключение

Въз основа на изложеното по-горе, преценката ми за научноизследователската и преподавателската дейност на доц. Мария Георгиева Стоянова, е напълно положителна и предлагам на научното жури да избере доц. Мария Георгиева Стоянова за академичната длъжност „професор“ в научна област 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност „Социология“ за нуждите на катедра „Икономическа социология“ при УНСС.

03. 12. 2017 г.

гр. София

Рецензент:

Проф. дсн Духомир Минев